

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

SEMEL IN MENSE PRODIT

Pretium annuae subnotationis, *ante solvendum*, est: in Italia Libellarum 4,80; ubique extra Italiam Lib. 6,25; Doll. 1,25; Sch. 5; M. 5; Rubl. 3; Coron. 6,25.

Inscriptiones et omne genus indicationes pretio aequissimo referuntur, quod est in commentarii operculo Lib. 0.10 pro unoquoque centimetro quadrato.

Cuncta mittantur ad ARISTIDEM LEONORI equitem, commentarii VOX URBIS possessorem et administratorem

ROMA — Via Alessandrina, 87 — ROMA

Subnotatio fieri potest:

IN RUSSIA

Apud GERETHNER ET WOLF Apud "KRONIKA RODZINNA,"

VARSAVIAE POLONORUM VARSAVIAE POLONORUM
Rakowskie Przedmiescie, 15. Krakowskie Przedmiescie, 6.

IN ANGLIA

Apud BURNS AND OATES

LONDON W.
28, Orchard Street.

IN GERMANIA

Apud FRIDERICUM PUSTET
S. Sed. Ap. et S. Rit. Congr. Typ.

RATISBONAE in BAVARIA.

IN CANADA

Apud LIBRAIRIE GEORGES FAYARD

MONTREAL
1688, Rue Notre-Dame.

RERUM INDEX

IV Nonas Novembres.

Mortuorum cultus.

De profundis...

De Anglico cum Iaponiis foedere innovato.

De pravorum librorum lectione ab adolescentibus arcenda.

Diuturnior ne vita nunc homini?

Selecta e bibliothecis ac tabulariis. — Francisci Petrarcae epistola ad Ioannem Boccacium de S. Augustini commentariis in psalmos.

Fabulae selectae Fontanii a Io. Bapt. Giraud latine redditae, passim retractatae a Fr. Xav. Reuss: CLI. Felis et duo Passeres. — CLII. Vulpes, Muscae et Echinus. — CLIII. Vulpes, Lupus et Equus. — CLIV. Stultus et Sapiens.

Colloquia latina. — Ludus turbinis.

De Sacra Congregatione negotiis ecclesiasticis extraordinariis praeposita.

Ex SS. Congregationibus Romanis sententiae novissimae selectae.

Acta pontificia. — SS. D. N. Pii PP. X Litterae ad Praesidem Conventus Catholicorum Germaniae quinquagesimi secundi.

Diarium Vaticanum. Coram SSmo admissiones. — Pontificiae electiones.

Annales: Pacis triumphus. — Societas inter Anglos et Iaponios renovata. — Balkanicae res. — Hungariae discrimen. — Norvegorum regnum a Suetia divisum. — Hora postrema.

Publici per Orbem coetus legibus ferendis.

Ioci.

In tertia operculi pagina:

Per Orbem. — Libri recens dono accepti. — Aenigmata.

ROMAE

EX OFFICINA PACIS, PH. CUGGIANI

35, Via della Pace

MDCCCCV

SUPELLEX AD RES DIVINAS.

Commentarii VOX URBIS administratio recto tramite suppeditat supellectilem omnem, qua tum in templis, tum in oratoriis ad res divinas uti solemus.

Mandata ad VOCIS URBIS administratorem (Romam, *via Alessandrina, 87*) mittantur, res praecise indicando quae quisque sibi cupit. Gratuito sumptuum aestimatio fiet.

SOCIIS MONITUM.

Sociis pluribus morem gerentes Idib. Novembr. an. MDCCCCII apud Commentarii *Vox Urbis* administratorem officium instituimus quod de negotiis Ecclesiasticis esset; de expediendis scilicet rationibus omnibus, quae apud Romanae Ecclesiae « Congregationes » aguntur.

Itaque si quis procuratione nostra uti velit, profecto temperantiam in pretio, studium atque alacritatem in opere inveniet.

SATURIO

Comoedia latinis versibus conscripta a clarissimo viro Ioanne Baptista Francesia et per Commentarii VOX URBIS paginas vulgata, in volumen redacta est, quod apud Commentarii eiusdem administratorem venale prostat lib. 1.

✎ IN LUDIS LITTERARUM OPTIMA TIRONIBUS SCENICE AGENDI EXERCITATIO. ✎

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

PRETIUM SUBNOTATIONIS:

In Italia: Lib. 4,80 — Ubique extra Italiam:
Lib. 6,25, Doll. 1,25, Sch. 5, M. 5, Rubl. 3, Coron. 6,25

SEMEL IN MENSE PRODIT

POSSESSOR ET ADMINISTRATOR:

ARISTIDES LEONORI, eques.
ROMAE - Via Alessandrina, 87.

IV NONAS NOVEMBRES.

Sociis et lectoribus

Commentarii nostri humanissimis.

Novo superveniente anno, quem VIII *Vox Urbis* inscribere gloriatur, non quidem, uti plerumque assolet, nova et magnifica promitemus; non enim sociis et lectoribus, qui constanter in itinere, neque eodem brevi atque expedito, nos comitati sunt, magniloquis verbis temerariisque promissionibus illudere opus est nobis, sed tantum ea adnotare quae in eorum veram utilitatem adducere constituimus.

Vox Urbis itaque in annum MDCCCXV ea erit, quam socii voluerunt: commentarium menstruum, qui non unum Urbis augustae matris sermonem, sed omnem cultum et humanitatem referat, eaque omnia quae inde, veluti ex radiationis centro, animos usque a longissimis orbis partibus amice cum genitricis animo coniungere valeant. Disputationes igitur, quae plerosque populos aliquo modo attingant, a publica re ad bonas artes, a litteris ad historias, a philosophicis ad sociales quaestiones suum locum apud nos hoc etiam anno invenient, atque simul nuncii, significationes, et documenta, quae tum circa catholicam rem, quam tueri gloriamur, tum circa eventus peculiari nota dignos, in varietate quamquam, *simplex dumtaxat et unum* opus redant nostrum.

Sed aliud quoque expediemus, quod non paucorum sociorum desiderium explebit; articulos scilicet in quibus, quasi in parva tabula, simplici eoque facili stylo, descriptionibus, narratiunculis, dialogis, argumenta vitae maxime communia tractentur, unde liceat colloquia latine inire atque alere. Ita finem illum supremum, ut latinus sermo universalis, prouti dicunt, reducatur, non modo obliviscemur, imo etiam propius prospiciemus.

Maiora vero comparavit administrator; qui non modo immutatum reliquit pretium subnotationis, quod est in Italia lib. 4, 80; ubique extra Italiam lib. 6, 25 (doll. 1, 25; sch. 5; march. 5; rubl. 3; cor. 6, 25); sed ad magis magisque commentarium vulgandum curis creditum suis rationes vere favorabiles cavit, quae sequuntur:

Si quis socios novos duos comparaverit, pretiumque eorum subnotationis miserit, subnotationem gratis omnino sibi habebit; eoque bono gauderi poterit ipse subnotator novus, qui, sua vice, eadem gesserit. Quum iste scilicet socios alios duos nobis acquisiverit, facultas ei erit non duorum pretium, sed unius tantum mittendi, atque alterum faciendi suum, ut pretio pro subnotatione iam ante misso sese resarciat. Neque eum pudor teneat novos

subnotatores de favore ipsi concessa aliquo modo certiores futuros: hi enim receptionis schedulam, veluti si pecuniam directe per se miserint, regulariter accipient. Haec una conditio, ut novi hi subnotatores intra menses duos, a propria cuiusque subnotatione decurrentes, requirantur, utque omnia ad Aristidem Leonori equitem (Romam in Italia, *via Alessandrina*, 87) recto tramite mittantur.

Quid plura?... Plura tamen administrator concedere sociis voluit, eaque paene incredibilia; id enim effecit, ut *VOX URBIS* socii e loco domicilii sui in Urbem, atque inde in domicilium suum reverti gratuito possent. Id iis paratum est — bibliopolis, uti patet, exceptis — qui ante Iulium mensem an. MDCCCXV sexaginta novas subnotationes collegerint earumque pretium integrum ad administrationem miserint. Societati itinerum notissimae Cook et Son munus commissum; ea, ubi primum a nobis certior facta erit, epistolarum commercium cum socio inibit, omniaque disponet ut is nullo impendio ab *Europae* loco ubi vivit Romam usque, atque Roma in domum suam, secunda, prouti vocant, ferriveharum classi usus, iter aggrediatur. Estne difficile nimis sexaginta socios novos comparari? En rursus benigne succurrit administrator: qui triginta tantum collegerit, dimidiatum pretium itineris habebit.

Sunt tamen qui eiusmodi curas negligent: num his praemium nullum erit? Atqui erit sociis omnibus, qui ante expletum Februarium mensem an. MDCCCXV debitum solverint suum; idque, more nostro, pulcherrimum: imago *heliotypice* expressa metr. $0,32 \times 0,45$ Pium X Pontificem referens sacris ad solemnia indumentis ornatum atque benedicientem. — Quod si denique socius tabulam illam maluerit metr. $0,22 \times 0,45$ iam in nostrum commodum unice superiore anno desumptam, ac Pontificiam dominationis auspicationem referentem a Pio PP. IX an. MDCCCLVI peractam, quum exemplaria nonnulla apud nos sint adhuc, eam requirat, nosque, donec possibile erit, ei morem geremus.

Restat nunc ut sollicitudini nostrae sociorum favor in dies crescens respondeat.

Vox Urbis.

DE ANGLICO CUM IAPONIIS FOEDERE
INNOVATO.

WOLPHANGUS GOETHIUS, quum pugnae ad Valmy urbem adversus Gallos adesset, primaeque audiisset bellica tormenta incendi, quae ad viginti millia ictuum, etsi plerumque incruentorum, ea pugna evomuerunt, ratus statim qua virtute et qua constantia Gallicae reipublicae milites strenuissimos adversus reliquae Europae exercitus ea ex die essent de-certaturi, illud ex inopina eorum obsistentia monitum edidit: « Hae luce, hacque hora nova historiae aetas illucescit ».

At haec, quam vocamus humanae historiae philosophiam, sive humanorum gestorum aestimandorum artem, ea ex aetate perquam maxime floruit. Quamquam permulti adhuc praeter primam humanorum eventuum speciem haud perscrutantur causas, multi quoque sunt, qui eas diligenter investigent, perquirant rationes rerum publicarum, earumque pondus optime pendant.

Nos autem, abhinc annos duos, Gallorum Italorumque renovatam vidimus amicitiam, triplicis Germanici foederis relaxata vincula, de Mauritanis rebus collata Iberorum, Gallorum Anglorumque consilia, bellum in ultimis Orientis terris maximum, ex quo disrupta Russorum superbia et arma sunt, Iaponiorumque imperium inter fortissimas orbis gentes adscriptum, Germanorum conatus ad ditionem in internum mare assequendam, renovatum denique Iaponiorum Anglorumque foedus, Gallorum animos repente in Angliam a saeculis odio habitam immutatos.

Notum est omnibus iam atque animadversum satis, Russorum clades ultimi Orientis publicas res immutasse funditusque evertisse. Nam Russi in Siberiam repulsi sunt, a Thibetanis montibus abacti, et a finibus Anglici imperii in Asia remoti; quibus de causis factum est ut duplex illud foedus Russorum Gallorumque cito dilaberetur. Galli enim quum viderunt haud iam se posse Russicis confidere auxiliis, Anglis repente accedunt atque inire cum ipsis foedus cupiunt. Haec vero dum Iaponia, demirantibus omnibus, graviores pacis condiciones remittit, atque victis consentire videtur mitissime. Itaque tunc Angli, quos dormire hactenus credidimus, rerum publicarum omnium ex abrupto domini apparent, foedusque ineunt, quo Russis omnis spes ultionum adimitur, Gallis foederata gens omnino infirmatur, unaque cum Iaponiis dominium ultimae Asiae ipsi omne retinet.

Hisce consiliis gentes fortissimae sua negotia gerunt in orbe, atque constanti animo tutantur. Duobus enim iam a saeculis Anglica gens omnia bella, sive ipsa pugnavit sive ab armis

abstinuit, ipsa vicit. Lusitanorum imperium quum cecidisset, terras a Vasco de Gama et Alfonso Albuquerque occupatas ipsi acceperunt. Ibericae gentis collapsa fortuna Americana litora pleraque ipsis tradidit. Gallorum regnum post Ludovicum XIV male gestum, atque Napoleonis magni occasus optimas Gallorum colonias illis Aegyptum ac Melitam insulam remiserunt. Recentiori aetate, viribus multa parsimonia et cautela Italicis motibus additis, nostrorum consensu Internum mare Anglicum veluti mare factum est. Ponticum bellum, una cum Gallis atque Italis devictum, fuis Russorum armis, Indicum imperium confirmavit; bellum a Turcis in Russos gestum Citheram insulam illis tradidit Aegyptiumque dominium; postremo bellum Iaponicum nunc exactum Anglorum ad multos annos ita in ultimo Oriente perfecit opes, ut nullius iam contra sua dominia timeat Anglia occursus, Russis amicam ac tutricem fecerit, iamque et in Europa eius vim atque auctoritatem angeat, dum eam Gallicae genti consociat, quae et vi et armis inter primas locum obtinet.

Interea novum cum Iaponicis foedus iam initum, quo hinc et inde foederata gens sponsionem commutat de tuendis vi et armis alterutrius commodis et litoribus, auxiliumque mutuum despondent, atque vadimonium invicem de suis terris defendendis praestant, mysterium pandit novissimae pacis et aperit.

Iamque novimus tandem quibus de causis post tantam victoriam Iaponici legati tam miti animo pacem acceptilaverint, et qui factum sit ut bellicum gravissimum tributum, quod Russos solvere oportuerat, victis remiserint, quique pactionem de coercenda in ultimo Oriente Russorum classi dereliquerint. Nam Britannicum foedus, quod renovandum statuerant, occupata recens litora Iaponiis protuatur, atque sua per maria dominium immune ei defendit et a Russicis armis securum.

Hac de causa sapiens fuit consilium Iaponiorum, etsi infirmum apparuit, atque optimo iure Tokio in urbe eorum capite feriae celebrantur. Nam Angli tuto animo de Indico imperio exhinc erunt; quod si Russi aggressuri fuerint, Iaponium exercitum contra habebunt. Russos vero, quod Anglis intercedentibus optimam pacem habuerint, grati animi ergo Anglia suos fecit, atque iam mutuato aere sibi devincit.

Novissimorum eventuum haec sunt documenta.

Bonus animus in re mala, dimidium est mali.

PLAUT.

Ad opem brevis hora ferenda est.

OVID.

DE PRAVORUM LIBRORUM LECTIONE
AB ADOLESCENTIBUS ARCENDA (1).

II.

CONTRA, sunt graviora. Adolescens, qui nec a limine theologiae studia salutavit, quique puriores ecclesiasticae historiae fontes nec e nomine novit, quonam auctore, quo duce discet, si quid vitii romanis pontificibus inhaerit, id a vicaria Christi potestate secernere? Quid capiet consilii, quum in illud ecclesiasticae historiae tenebrosus tempus inciderit, quo tempore, — verbis utar Baronii, — Deus ostendit, ne vitiis quidem pontificum posse apostolicae sedis culmen labefactari: quum relatum legerit, Stephanum sextum (Baronius hunc appellat septimum) rerum per fraudem potitum impios praesules in consilium adhibuisse, et Formosum pontificem vita pridem functum in iudicium vocasse; eundemque cunctis suffragiis damnatum, pontificiis insignibus exutum, tribusque abstractis digitis in Tiberim datum fuisse praecipitem: quum Sergii III, Ioannis X, Ioannis XI, Ioannis XII res gestas, et calamitates, Theodora et Marotiae astu in romanam urbem invectas noverit, et Ioannem XIV in custodiam datum, ibique Bonifacii VII iussu fame enectum? Ancipites vel ipsi historici haerent, seque liti dirimendae impares monumentorum inopia fatentur, iurene an iniuria fuerit quis ad sacrae dignitatis fastigium evectus, eiusque nomen pontificum albo accensendumne sit, an ab eo expungendum. Quibus nixus argumentis adolescens fidem historico in romanos pontifices furenti detrahet, secumque statuet Bonifacium VIII, Alexandrum VI, Leonem X non adeo gravioribus morum maculis turpatos, quas quidam comminiscuntur? Quonam auctore discet, risu excipiendum esse ex. gr. Aloisii de Barral argumentum, qui ut evincat romanum pontificem posse a fide deficere, in medium affert Petri lapsum, quasi vero Petrus in atrio principis sacerdotum ancillae respondens rem ex cathedra, in qua nondum consederat, dogmatice sanxisset? Quibus eruditionis praesidiis fidem abiiciet historicis de Liberii lapsu sibi gratulantibus; quum iuxta religiosiores criticos omni destituantur auctoritate illa fragmenta, quae perperam Hilarii nomen praeferunt, quibus evincere conantur Liberium sui nominis auctoritate Sirmiensem haereticorum formulam confirmasse? aut Vigilium in diuturna trium capitulorum quaestione nutantem ab omni haereseos nota remotum ducet? aut denique integrum fidei decus vindicabit Honorio, seu quum epistolas ad Sergium constantinopolitanum patriarcham datas obiciunt, quibus silentii catholicis indicendi consilium probat, seu quum Sophronii Hierosolymorum patriarchae epistolam ab eo damnatam criminantur, et ad Monothelitarum sententiam nullatenus Honorium accessisse censebit? Fides nutet, imo ruat necesse est, si quovis absque delectu libros adolescens criminationibus diluendis impar evolaverit.

Quid enim adeo sacrum, quid in maiori apud patres, et seros nepotes religione, cui impiorum

(1) Cfr. num. VIII.

MORTUORUM CULTUS.

MORTUORUM cultus, populis omnibus communis, veluti primigeniae religionis memoria proculdubio habendus est: porro, ii etiam, qui religionem quamlibet e mundo tolli posse autumant, in id consentiunt, mortuorum cultum ultimum evasurum. Quid? Nonne dies ad defunctos quotannis commemorandos constituta, hoc apertissime probat? Nulla enim fortasse solemnities inveniuntur, quae in universorum animo valeant ita, ut desiderium antiquum monachi illius, qui abhinc saecula decem in cubiculo suo super christianorum spirituali commercio meditabatur, subigat adhuc, aliquot horas saltem, hominum proterviam eosque exagitatos ac meditabundos impellat ut genua humi flectant.

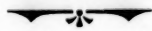

Festum enim, quod IV Non. Novembr. celebratur, Odilo, Ord. S. Benedicti abbas, eo consilio an. DCCCXCVIII suavit, ut populum Christianum omnem defunctorum commemorationi sociaret, quasi omnium sanctorum commemorationis aequum complementum; par enim erat ut post triumphantis Ecclesiae viros, mens ad eos moveretur, qui in purgationis loco caelum expectant.

Attamen iam pridem dies erant ad exorandum pro defunctis consecratae; aut saltem communes passim supplicationes indictae ad quietem mortuis impetrandam; iis praesertim, qui nulla memoria decessissent; ita docuit Augustinus -, vita functis sine liberis aut parentibus succurrunt Ecclesiae preces, quae sic eorum sollicita mater se praebebat.

Haec autem magis magisque Ecclesiasticae consociationis spiritus apparet; cultus enim mortuorum, in liturgicis formis suavis, in rituum maiestate gravis pariter ac moestitia refertus a mysterio de Sanctorum Communionem recto consequitur: caritas

DE PROFUNDIS...⁽¹⁾

*E barathri fundo implevi clamoribus auras;
Te, Deus, auxilio, te, Deus, usque vocans.
Exorare: meae te voci praebeat auris
Intentum: ne sint irrita vota, precor.
Summe potens rerum, si quae deliquimus acer
Inspicias; quis te sustinuisse queat?
At tu placari facilis facilisque rogari
Erigis immeritum, spemque fovere iubes.
Ergo et lege tua et verbo confidere iussus
Erigor, atque in te spe meliore feror.
Discupit impatiens longae custodia noctis
Mane novum: speret sic genus Isacidum.
Nam penes est Dominum miserans clementia, quique
Quodque malum redimant, copia multa, modi.
Quidquid et Isacides peccarint, ipse piabit:
Et scelerum maculas eluet ipse Deus.*

Iosephus Bonavenia S. I.

(1) Ps. CXXIX paraphrasis versibus elegiacis.

enim Caeli felices incolas, miseras animas in Purgatorio culpas suas plantas, Christi servos qui in terris pugnant inter sese amoris vinculo coniungit, ita ut supplicationes nostrae, dolores quos patimur, sacrificia quae aggredimur, bona quae operamur eam habeant virtutem, quam Deus proximi, fortasse a nobis ignorati, in salutem convertat. Rubens, clarissimus ille pictor, hos sensus celeberrima in tabula expressit. Sunt animae divinae gloriae impatientes; haec, spei plena, auxilio custodis angeli sese commendat; ceterae vel sollicitatione opprimuntur, vel aegre in luctu moram consumant: stat apud Iesum plorans Theresia Virgo. Sunt igitur animae coram iudice summo quasi precibus Vir-

ginis circumvolutae; Virginis illius, dico, quae ad Carmelum sorores vocabat ut precibus suis clientelam sibi constituerent dolentium animarum, quarum a purgatorii vinculis liberatio, ab iis incepta, a Deo tandem perficeretur.

Congregemus hodie etiam nos ut, spiritum hunc Ecclesiae sublimem sequentes, preces Deo pro fratribus vita functis fundamus; mortuorum enim festum origine sacrum est, atque omnium animarum unionem apud Deum revocat.

gramma senis, qui nomen suum acrostichi ob-
volatum voluit suo sepulchro sic inculptum:

Tres **I** improbavi: *Insidias, impietatem, in-
[iuriam].*

Tribus **P** processi: *Parce, pudice, pie.*

Tribus **D** deditus: *Deo, domui, domino.*

Tres **P** pavi: *Parentes, prolem, proximos.*

Tres **E** effugi: *Ebrios, epulones, effrenos.*

Tribus **N** nocui: *Nemini, nusquam, nunquam.*

Tres **A** audiui: *Amicos, accolae, adhortatores.*

Sic saeculum senior sanus superavi.

Celatum cognomen conditi cognosce.

H. P.

SELECTA E BIBLIOTHECIS AC TABULARIIS

Francisci Petrarchae epistola ad Ioannem Boccacium
de S. Augustini commentariis in psalmos.

INTER Petrarchae epistolas superstites memo-
ratu ea digna est, quam ad Boccacium misit
in gratiarum actionem ob S. Augustini com-
mentaria in psalmos dono accepta. Ea aetate
duo hi viri celeberrimi vivebant, qua religio
esset antiquos codices ad lucem revocare; do-
ctorum studia in id coirent, ut monumenta litte-
rarum veterum ab omnibus noscerentur: horum
possessio thesauri instar haberetur. Ioannis
Boccacii industriam in veterum codicum explo-
ratione felicem admodum fuisse satis constat;
quum autem aliquando volumen praegrande
continens S. Augustini in psalmos commentaria
detexisset, continuo illud dono misit Petrarchae
amico carissimo, quod avere sciebat. Pro mu-
nere accepto Petrarcha his litteris respondit,
quae, parum notae, ut vulgentur operae pre-
tium est:

«Beasti me munere magnifico et insigni. Iam
Davidicum pelagus securior navigabo: vitabo
scopulos, neque verborum fluctibus, neque fra-
cturarum sententiarum collisione movebor. — So-
lebam ipsis meis viribus in altum niti; et nunc
brachia altius iactando, nunc asserere fortuito
subnixus per obstantes fluctus fesso ingenio la-
borare, ita quidem ut saepe cum Petro mergi
incipiens exclamarem: *Domine salvum me fac*
(MATH., XIV, 30) et saepe cum Christo manum
supplicibus porrigente consurgerem. Hos inter
aestus puppim tu mihi praevalidam et naule-
rum industriam destinasti: divini ingenii Au-
gustinum, cuius opus immensum, quod vulgo
tres in partes, apud quosdam plurifariam di-
visum multis et magnis voluminibus conti-
netur, totum uno volumine comprehensum (1)

(1) Hoc opus "immensum", totum uno volumine com-
prehensum non amplius asservatur; asservatur vero in duo
volumina divisum in bibliotheca Parisiensi, olim Regia, nunc
Nationali nuncupata, quod idem prorsus est exemplar. Re-
vera in prima pagina vacua primi voluminis Parisiensis le-
gitur: "Hoc immensum opus donavit mihi vir egregius do-
minus Iohannes Boccacio de Certaldo, poeta nostri temporis,
quod de Florentia Mediolanum ad me pervenit. 1365. Apri-
lis 10." Huius porro inscriptionis auctorem Petrarcham esse
manifestum est. Id intelligitur sine dubio ex eius epistola
haec exarata, in qua opus S. Augustini in Psalms dicitur
immensum, Boccacii beneficio sibi transmissum: quae epi-
stola scripta fuit V. Id. Mai., Mediolani, ubi Petrarcha eo
an. MCCCLV commorabatur hospes Vicecomitum dynastarum.
Praesens operis divisio in duo volumina nihil obstat quin
ἐν τριτάτῃ praedicta voluminis prioris dicatur et sit verum
Petrarchae αὐτόγραφον, in bibliotheca nationali Parisiensi
servatum.

FABULAE SELECTAE FONTANII A IOANNE BAPT. GIRAUD LATINE REDDITAE

PASSIM RETRACTATAE A FRANCISCO XAV. REUSS (1)

CLI. — FELIS ET DUO PASSERES.

Feliculae convictor erat passerulus; ambos
Una domus nasci viderat atque dies.
Unguibus a teneris geminos commune cubile
Excepit socios, nidus et attiguus.
Felem saepe procax ad pugnam provocat ales;
Dimicat hic rostro, lusitat illa pede.
Lusitat, improbulum sic plectere visa sodalem,
Ictus ut tantum det studiosa leves.
Argueret se perfidiae, si promeret unguis,
Quos villosa tegit dextera, vulnificos.
Non ita cautus erat rostratus; morsibus ille
Felinum crebris osque latusque petit.
At quia vix unquam succenset amicus amico,
Morderi feles se, nihil ultia, sinit.
Sic ambo, veteri pro consuetudine, bella,
Queis renovatur amor, bella iocosa gerunt.
Contigit, ut passer peregrinus visere nostram
Vellet avem; toto pipit et ille die.
Pipilat alter item passer; tum rixa fit, in qua
Consorti feles gaudet adesse suo.
«Quid video? — frendens clamat — vagus ille nothusque
Insultare meae penniger audet avi?
Noster ab ignoto vexetur passere passer!
Dispeream, scelus hoc ni prohibere velim!»
Haec in verba, suis bellatrix utitur armis,
Moxque peregrinum vindice fauce vorat.
Quem coenata: — «Dapem se prodidit advena gratam» —
Mussat — et haec meditans, coenat et indigenam.
Ars humana feras cogit mitescere; priscus
His tamen usque reddit, si datur ansa, furor (2).

CLII. — VULPES, MUSCAE ET ECHINUS.

Incola silvarum, senior versutaque vulpes
Venantum telis denique laesa fuit.
Laesa fugit, signatque viam stillante cruore,
Donec humi tandem, viribus orba, cadit.
Irruit in pronam legio parasitica, pennis
Praedita, muscarum nomine nota magis.
Tum collapsa deos incusat, praeda quod hosti
Tradita sit vili, nobile nacta genus.
«Quid — fremit — haec me cauda iuvat, quae pellere
(Naturae probrum) nesciat aligeros?» [turpes
Huic promittit opem vicini ruris echinus,
Hirta pecus, primum nunc memorata mihi.
Qui: — «Vicina, — monet — ne lamentere. Cruentus
Cogam bestiolas morte perire cita.
Has mea turmatim transfiget spinea pellis;
Centenas leto lancea quaeque dabit».
«Ne facias — orat vulpes —; sed sugere pergat
Turba bibax, succo iam saturata meo.

(1) Cfr. num. sup.

(2) Postremos duos versus interpres addidit, sublata clau-
sula, qua Fontanius ducem Burgundiae alloquebatur.

Hac si forte vacem legione, furentior in me
Irruet atque magis pressa caterva fame».
Exsuccos pariter gens aulica gensque forensis
Reddere nos gaudet, praedia nostra vorans.
Floret apud Gallos stirps haec sitientior auri;
Exsatiata tamen, iam fit acerba minus.

CLIII. — VULPES, LUPUS ET EQUUS.

Vidit, quae formam nondum cognorat equinam,
Vidit equum vulpes iunior, arte senex.
«Huc accurre — lupum cerebri compellat egeni —;
Pascitur his in agris ampla, superba pecus».
Spe lupus exsultans: — «Pecudis describe figuram —
Inquit —, et an robur praeferat illa meum».
«Pingere si possem — sic vulpes — picta iuvaret
Te species; vivae vix tamen umbra foret.
Hanc adeamus: erit nobis Fortuna secunda,
Praedaque, ni fallor, nos opulenta manet».
Bini prata petunt; quos torvis bellua pascens
Aspiciens oculis, vertere terga parat.
Cui vulpes: — «Ne turberis, rem poscimus aequam;
Dic, oro, nobis nomen, amice, tuum».
Cautus ad haec sonipes: — «Mihi nomen, cuique legen-
Inscripsit sutor calcibus hisce meis» [dum,
Ingenue vulpes, se non didicisse fatetur
Grammaticen, tennes utpote nacta lares.
«At lupus hic — subdit — patre natus divite, doctos
Assuevit tenero volvere ab ungue libros».
Blanda lupum mulcet laus, qui festinat equinas
Suras et plantas cominus aspicere.
Ora lupina tamen ferrata calce iubatus
Perfricat, ut dentes undique dissiliant.
«Heu! lupe frater — ait vulpes — tua vulnera firmant
Quod canus docuit me sapiensque senex.
Hoc et equus documen tibi nunc descripsit in ore;
Scripsit: «Ab ignotis disce cavere feris».

CLIV. — STULTUS ET SAPIENS.

Saxis vir stultus sapientem forte petebat.
Obversus sapiens: — «En tibi nummus — ait;
Hoc operae pretium tibi do; sua nempe meretur
(Tritus ut est sermo) praemia quisque labor.
Praeterit ecce (viden'?) vir dives; in hunc tua iacta
Munera; munificas experiere vices».
Lucri spe ductus, ferit amens divitis ora;
Nec mora, mercedem (non tamen aera) refert.
Plurimus accurrit servus, stultique dolantur
Pugnis et duris mollia terga flagris.
Huic similes stulto, regis tenet aula ministros,
In tua qui risum damna movere solent.
Num tu fuste malas conere retundere linguas?
Brachia, quae plectant, num tibi longa satis?
His praestat suadere, viros ut dente lacescant.
Quos penes est ultrix virga, timenda cuti.

FINIS

et a te mihi transmissum laetus lubensque
suscepi. Et dixi mecum: Non est inertiae locus;
si quid otii supererit, iste discent. Magnus
adest hospes, et magno curandus impendio.
Dormire totis noctibus non sinet. Frustra iacetis
adhuc coniunctis oculis. Vigilandum est, lucu-
brandum est. Verum dicam: Nemo ex amicis
illum sine admiratione respexit, cunctis una
voce testantibus nunquam se librum tanti cor-
poris vidisse. Quod de me ipso profiteor, rerum
talium non ultimus inquisitor: nec mole litte-

rarum, nec sensuum ubertate maius vidisse
opus. Monstrum est cogitare quantus ille Vir
ingenio, quantus studio fuerit: unde ille fervor
impetusque scribendi sancto Viro; illa rerum
divinarum notitia terrenis diu primum illece-
bris capto: illa demum patientia seni, illud
otium episcopo, illa Romani eloquii facultas
Afro homini, de quo proprie dictum putes quod
ipse de Marco Varrone dixit, Terentianum se-
cutus: *Vir doctissimus undequaque Varro, qui
tam multa legit ut ei scribere vacavisse mi-*

stilus pepereit? Libri Moisis in falsi suspicionem vocantur; orbis e nihiloeductio physicis disquisitionibus adversans traducitur; illud et addunt, longe ante Adam et reges, et populos, et artes floruisse; quod commentum ratione annorum a Diodoro siculo, et Herodoto inita, et zodiacis Tentyris, et Latopoli repertis confirmare adlaborant. Quid plura? Sacer ille evangeliorum codex, quem veluti e caelo delapsum suspicere, et vitae ipsius discrimine tueri debemus, quos et quam absonos in sensus detorquetur! Pancis vos volo. Quum tristi obsessum daemone Christus Dominus curavit, suoque nutu gregem suillum infera legio invasit: quid, inquiunt, daemon, quid daemonum legio? Nugae. Phantasiae aestu misellus ille abreptus sibi legionem daemonum capite cohibere videbatur. Christus Iesus ut sciens, prudensque medens curationem aegro peraptam adhibet: mentis ille malesanus petit, ut legio, quam suo in pectore residere autumabat, erumpat, inque sues irruat: annuit Christus, tum ille clamore, et gestu gregem territat, sues fugitant, quumque stagnis, limoque oblectentur praesertim in aestuantis Palaestinae regionibus, hinc ultro in undas ruerunt, in quibus suo lubitu volutati, sospites, aestuque temperato alacriores emersere. Ad haec, Matthaei capite septimo supra decimum versu sexto et vicesimo Christus ait Petro: « Vade ad mare et mitte hamum, et eum piscem, qui primus ascenderit, tolle, et aperto ore eius invenies staterem; illum sume, da eis pro me et te ». Huic sententiae, aiunt, subest ellipsis verbi, nimirum vende, ita ut idem sonet, ac vende piscem, et invenies pretium, quod pro utroque nostrum vestigal pensites. Praeterea ubi Petrus studio accedendi ad Christum Dominum e navicula in undas prosiliit, easque siccis vestigiis pressit, ibi etiam, addunt, latet ellipsis in littore ita, ut vera sententia sit, Petrum gressum fixisse in littore prope undas. Nonne haec praepostera interpretandi ratio, quae omnem miraculis fidem resignat, legentes in triste exitum abducet?

Miseros haec facio nec leves, nec paucos errores, quibus recentium quorundam philosophorum ratio scatur, cui qui pareat, vel de suamet existentia eidem dubitatio coarctatur necesse est. Praeternitto eorum somnia, qui ad subiectivam entitatem obiectivas omnes notiones revocarunt: id unum ad rem evincendam sufficiat, quod a virtute praemium, a vitiis poena, a natura honestas, a cupiditate frenum ablegatur, et animae nobiliores actus cum nervorum immutatione, ordo physicus cum morali, Deus cum natura praepostere immisceatur. Itaque iure hoc mihi videor esse dicturus, nisi a iuvenibus legendi lubido salubri disciplina cohibeatur, de eorum moribus, deque religionis incolumitate esse conclamatum.

A. ANGELINI.

Nihil aliud praecipere debemus, nisi quod prius nobis imperaverimus.

VAL. MAX.

Aliena vitia quisque reprehendi mavult, quam sua.

QUINT.

Diuturnior ne vita nunc homini?

LEGIMUS de diebus nostris prolatum iudicium duplex, immo biceps; alterum autem blandiens nimium saeculo, alterum acerbius fortasse. Neutri assentimur; iura enim hinc et inde sunt:

Nec nostrum est, (lector), tantas componere lites.

Quid, vero, si non iura pensabimus, sed ea in quibus hi et illi peccant notabimus? Fortassis, more usi Socratico, ad vera sternemus iter et recta, quibus constitutis (auguramur quidem!), quisque diuturniorem sibi vitam poterit comparare.

Insunt nascentibus semina mortis; quotquot enim de mortuis vescimur, totidem ciborum induimus naturam. Inde illud Senecae: « Innumerales esse morbos miraris? coquos enumera » et

*Debemur morti nos, nostraque;
Pallida mors aequo pulsat pede
Pauperum tabernas, regumque turres.*

Non igitur de sempiterno vitae cursu; sed agitur de longaevitae tantummodo provectione; non ultra.

Hi diuturnius antea homines vixisse asserunt; illi nunc minime diuturnius homines vivere contendunt. Praeferam sententiam, cui nemo inficiabitur. « Dies annorum nostrorum in ipsis septuaginta anni; si autem in potentatibus - (fortioribus scilicet, Hebraea phrasi; nostra vero: in robustioribus) - octoginta; et amplius eorum labor et dolor » (1).

Compertum itaque est, senectutem validam obiter ad septuagesimum vitae annum olim productam; in robustis vero et fortibus ad octogesimum annum; post hosce senium, quotidiani dolores, quotidiani morbi, quotidiana pars mortis. Haec Davidico tempore, sed iam aliquot ante saecula Moyses gementis verba Iob referebat: « Breves dies hominis sunt; numerus mensium eius apud te, (Deus), est; constituisti terminos eius, qui preteriri non poterunt ». Senium, de quo David ait, apud Romanos quodammodo constituitur in lege, qua « depontani » vocabantur sexagenarii senes, quia suffragio, quod de ponte ferri solebat, privabantur. Auctore Festo utor. Haec autem senectus a senario illo numero nuncupata fertur; quae et apud Terentium in *Phormione* dicitur « senectus ipsa morbus » et a Cicerone in *Topic.*: « Senectus est occasus vitae ». Sed fuere apud veteres mirae senectutis exempla feliciter saeculum praeteruentis. Nos autem hic non singularia quaerimus, sed quae sint omnibus ferme communia.

At in his perscrutandis plura sunt habenda prae oculis. Et prae ceteris regio; vita humana enim brevior in regionibus, quae sunt tepidiore sub caelo, tropicalibus ardoribus solis obnoxiae; diuturnior in iis quae magis frigori patent, non acutissimo tamen. Omnia autem, quae germinantis vitae conditionem afficiunt in homine, aestuanti oboediunt aëri; atque ita in calidis locis maturior pubertas, maturior senectus, et maturior mors, si cum paribus, quot ad Boream sunt, comparentur. Altera quoque maioris vel minoris longevitatis causa in cultu, in cibis, in laboribus, in sollicitudinibus, in ae-

(1) Psalm. David. LXXXIX.

rumnis reponenda est. Hac de causa qui se Monachismo addixerunt olim eremosque incoluerunt, ab omni consuetudine humanae societatis remoti, pastores qui nihil cum civilibus motibus, nihil civilibus cum partibus habuere commune, semper diutissime vixerunt, quinimo et vivunt; magna enim vitae lima ac tineas sollicitudo, moestitia, tristitia est. Cultus ipse vestium et ornamenta nonnulla praeferunt angustiora, quae stomacho, quae pectori, quae visceribus obsunt, quae cerebro odoribus, cuti cerussis ac stibi nocent.

Quot vero incommoda, tot morborum causae, tot gressus in mortem. Ebrietas autem, essentiae veneficarum plantarum conditae, admixtae liquoribus, liquamina, quibus cibi inficiuntur ut palatum irritent, et gulam, pro fame, provocent, ventrem onerent, habenda sunt quasi totidem vitae falces; « plures enim occidit gula quam gladius ». Ecquid autem dicemus vel de cibo semper eodem, quo viscera ad certos disponuntur morbos ante diem, vel de vino medicato, compositoque chimice, ut aiunt, non uvarum filio, sed pharmacopolae? ... Quid de pane, cui frumentum pars est, non integrum? Quid de piscibus venefica aqua infectis ut a venditore serventur? Quid de ipso vino ab uvis expresso cuprio et sulphure respersis, unde ventriculo tormina, vescicae phlogosis, sexcentaque mala? Quibus omnibus cumulatis, superaddite herbarum morbos, qui perniciem perferant necesse est. Praeterea maciem in pueris, in adolescentulis ex vitio sanguinis, et ea quae a dissoluta vita pariuntur...

Igitur haec mihi aperta et verax et omni penitus libera praeiudicio videtur esse sententia, prouti subiicere iudico. Perspectis undique subsidiis, quibus et medica et chirurgica disciplina morbis medetur quamplurimis, vita singulorum producit ultra hos morbos, victisque his revirescit; sed ipsa, ut ait Ennius, « vita vitalis », vis naturae in vita, vis sanguinis « in quo est anima hominis », debiliior est, atque hinc in dies languidior, corpora ipsa breviora, priscis, ossa exiguiora ossibus proavorum, ac de nostra aetate saepe illud redit, quod Maro praeviderat:

Grandiaque effossis mirabitur ossa sepulchris.

Cor nostrum, cuius motu vita cietur, aut saltem ostenditur atque perdurat, sexcentis aetate nostra patet malis, sexcentis turbatur incommodis, sexcentis afficitur detrimentis, quae antea non fuisse videntur. Propterea patet quod dum plures hodie convalescunt a morbis, quibus antea mori necesse erat, vitae summa singulis brevior est, quia corpus languidius, minoresque sunt et exiguiore in sanguine vires. Itaque vitae exterminium nunc inter sexagesimum et septuagesimum annum, quod olim inter septuagesimum et octogesimum erat. Senes nunc inter hos decem annos, quasi « rari nantes in gurgite vasto » versantur. Vix in millibus reperies nonagenarium; saecularem vero... Rara avis huiusmodi in integra civitate vix reperitur; in quem si mors incurrerit, publicis diariis annuntiatur.

At numquid, o lector, de diuturniore vita nos desperabimus? Res in manibus praecipue nostris est; et integram dat Clementis cripto-

d) in quibuscumque abalienationibus ex parte monasterii. - Iisdem iuribus in suis monasteriis gaudent moniales simpliciter professae; quae etiam « voem activam » (ita ut possint eligere, non autem eligi) habent in electione Abbatissae in dies vitae. (Ex decr. d. xx mens. Februarii an. MDCCCIV).

Ex Congregatione Negotiis Ecclesiasticis extraordinariis praeposita:

Missio vulgo Caquetà in Columbiana regione in Praefecturam Apostolicam erigitur atque Ordinis Minorum Capuccinorum curis demandatur. Praefectus Apostolicus a S. Congregatione nominandus erit, ceterique sacerdotes eiusdem Ordinis Apostolicae praefecturae addicti, circa Regulae, seu Constitutionum observantia a suo superiore Generali immediate dependit. (Ex decr. d. xx mens. Dec. an. MDCCCIV).

Ex Congregatione Sacrorum Rituum, Indulgentiarum et Sacrarum Reliquiarum:

Instructio ad exco. Vicarios Apostolicos per infidelium terras potestatem ordinariam habentes de processibus in causis Martyrum conficiendis (1).

Eadem cavenda de tertio puncto idest: *De causa martyrii ex parte Martyris.* Rogentur videlicet:

1.º De die, loco, quibus est captus, de circumstantiis omnibus huius capturae, an praecesserit edictum, vel facta sit odio populi.

2.º De causa occasionali qua est captus, de inquisitione, cuius causa id forte evenit.

3.º An, praeter christianae fidei professionem, alia aliqua accusatio inceserit.

4.º De Martyris animo quo capturam tulerit, de eius dictis et factis singillatim etiam in minimis, ut animus eius qui fuerit, eruatur quam optime.

5.º De diuturna vel brevi captivitate, de locis ubi eam duxerit, de carceribus ubi inclusus fuerit, de animo quo in eis manserit, de vitae ratione quam ibi duxerit, de quotidianis eius exercitiis, etc.

6.º De inquisitionibus quas sustulit seu de iudiciis ad quae est deductus: Num unum vel plura fuerint, ubi, quando, coram quo magistratu.

7.º De quibus singillatim fuerit rogatus, de eius responsis singillatim et ad unguem.

8.º An fuerit unquam quaestionibus et tormentis subiectus, qua fortitudine eas tulerit, an aliquid in detrimentum Ecclesiae vel fidelium revelaverit, de verbis quae in quaestione ediderit.

9.º An unquam fuerit illi optio proposita inter mortem et apostasiam, et quomodo proposita, an eam ille despuerit et quibus verbis vel gestis.

10.º An fuerit sententia contra illum edita, an scripta vel oretenus, et quas mortis causas sententia statuerit quodque mortis genus.

11.º De adiunctis omnibus postremo inquirere diligentissime oportet, quae supremum supplicium respiciunt: de itinere, de loco, de tempore: de Martyris verbis, vultu, gestis omnibus et singulis vel in minimis, ut apprime constet utrum constanter ad ultimum in fidei confessione permanserit usque ad spiritus emissionem.

12.º De sepultura data cadaveri vel non: ubi conditum et quo ritu: de opinione fidelium quoad susceptum martyrium: de veneratione quam erga Martyris exuvias praebuerint, vel qua reliquias eius custodierint aut quaesierint.

13.º De signis caelestibus, quae eius circa exuvias vel sepulchrum vel in ipso martyrio apparuerint, ex. gr. splendores, visiones, tenebrae, aliave huiusmodi, vel de apparitionibus Martyris ad fideles.

14.º De gratiis aut prodigiis eius patrocinio invocato susceptis, aut precibus, aut imaginis tactu vel reliquiarum patris.

15.º An Martyris corpus fuerit alio translatum, si in loco sacro, quando, quomodo, ubi, quo ritu, publice vel clām, et qua veneratione, et cuius iussu. An sit inscriptio sepulchro apposita et qualis.

16.º An circa memoriam Martyris sit necne diffusa populi veneratio, an creverit vel minuta fuerit: an in praesens vigeat, an sit tantum apud vulgus

recepta vel apud honestiores ordines quoque et apud clerum.

17.º An circa sepulchrum Martyris, vel erga eius imagines aut reliquias, vel in libris de eo impressis, vel in templis aut ecclesiis aliquid unquam peractum fuerit quod publicum ecclesiasticum cultum sapiat et Urbanianis decretis cultum prohibentibus adversetur.

Haec et similia, quae pro opportunitate, atque praesertim ex *testium depositionibus ipsis* de singulis adiunctis dilucidanda atque illustranda appareant ex testibus eruere oportet. Non ita tamen ut singuli de omnibus enarrent, sed ut de singulis adiunctis, etiam de minimis, praesertim quoad geminam causam martyrii, ex testimonio plurium, saltemque duorum, liquido constet.

Testes examinabuntur singuli, clausis ianuis, Ante examen vero, iuramentum praestabunt, tactis Evangelii, si sint christiani, vel tacto pectore si sint episcopi, vel per *suum honorem* si sint ethnici. Iuramentum erit de veritate dicenda et de secreto servando in hanc formulam, quam notarius per extensum in rogito referet:

« Ego N. N. tactis hisce sacrosanctis Dei Evangelii coram me positis, iuro et promitto dicere veritatem super iis omnibus de quibus examinabor in Causa Beatificationis et Canonizationis Servi Dei N... necnon iuro et promitto religiose servare secretum, nec alicui penitus revelare tam contenta in iisdem interrogatoriis, quam responsiones et depositiones a me faciendas super iisdem et super Articulis, nec de iis loqui cum aliqua persona, exceptis Dominis Iudicibus et Notario Actuario ad causam deputato, sub poena periurii et excommunicationis latae sententiae a qua non nisi a Summo Pontifice (excluso etiam Maiori Poenitentiario) praeterquam in mortis articulo absolvi possim. Ita promitto et iuro, sic me Deus adiuvet et haec sancta Eius Evangelia ».

Cui formulae per Notarium descriptae, testis ut subscribat oportet: — *N. N. testis iuravi ut supra*, vel crucis signum apponat, cuius de authenticitate Notarius ipse statim scripto attestationem subdet. Quum depositio in una sessione absolvi haud potuerit, in fine cuiusvis sessionis depositio testis perlegetur, qui si aliquid emendandum habuerit, emendabit: deinde testis et Notarius et Index subscribet, liberque actorum claudetur et sigillis obsignabitur. In principio sessionis sequentis testis iuramentum brevi iterabit: in fine depositionis, ea perfecta et emendata, subsignabunt omnes eodem modo, de quibus omnibus ex rogito Notarii constare oportet. Tum inter testium examina, tum iis absolutis, eveniet forte quod vel testis ipse documentum scriptum aliquod afferendum habeat, vel Iudex illud conquirendum credat, et perquirere faciat, ut puta: — *raciones de vita Martyris publicae vel privatae, aut de eius martyrio, eius litterae, epistolae, edicta persecutionum, diarium publicorum, laciniae, sententiae iudicum etc.* — Haec documenta Iudex lustret diligentissime atque recognoscat oportet, si sint originalia; si sint exemplata necesse est ut ea cum originalibus conferat atque de earum authenticitate et integritate sententiam edens, mandet Notario ut ea post sessionem in rogito inserat, qui de peracta diligenti recognitione atque de aliis omnibus diligenter in rogito ipso referat.

Auditis testibus omnibus, collectis et insertis in processu omnibus documentis, quae ad ornatum causae integrandum in omnibus vel minimis sufficiunt, vel ipsi Notario, vel alii ad rem electo et iurato, exemplatio Processus demandabitur. Qua peracta, in nova sessione, vel in plurimis, collatio inter originales et exemplatas tabulas habebitur coram Iudice ab utroque notario, qui tres in fine cuiusvis sessionis de collationis parte peracta subscribentur. Postremo, quum expleta res erit, Iudex de concordantia sententiam edet, quam Notarius per extensum in rogito referet. Sententiae deinde et Iudex et notarii subscribent.

Expleto processu deligetur Portitor, vir prudens atque fidelis, ecclesiasticus aut laicus, qui praemisso iuramento de fideliter obeundo munere, eum deferat Romam ad Sacram Rituum Congregationem. De eius electione et iuramento in rogito oportet constare.

Deinde subscribent Iudex et Notarius: claudetur processus, muniatur sigillis, inscribatur ad Sacram Rituum Congregationem et Portitori tradetur una cum alio plico litterarum Iudicis, in quibus Vicarius Apostolicus ipse, atque Iudex delegatus si adfuerit, de rebus a se gestis in Processu summam dabunt, praesertimque de fide docebunt, quam testibus praestari liceat.

Haec cautela omnes et ritus quum adhibiti fuerint, substantialia ad constituendam validitatem Processus Ordinarii ita aderunt, ut felici auspicio agi apud Sacram Rituum Congregationem de Introducenda Martyrum Causa liceat.

ACTA PONTIFICIA

SS. D. N. PII PP. X LITTERAE

ad Praesidem Conventus Catholicorum Germaniae quinquagesimi secundi.

DILECTO FILIO BURGUBURN DOCTORI, AC PRAESIDI COETUS CONVENTUI LII CATHOLICORUM GERMANIAE APPARANDO - ARGENTORATUM.

Dilecte Fili, salutem et Apostolicam Benedictionem.

Habiti quotannis coetus Catholicorum Germaniae in eam Nos opinionem adduci quotidie magis iusserunt, congressiones easdem, quo plures numero ac successione recensentur, eo etiam digniores et prae se ferre apparatus et edere fructus. Huius sane solatium rei communes nunc confirmare litterae Nobis a te datae atque a praesidibus ceteris, quum proximo adornando coetui studeretis: vestrarum enim curarum ea potissima fuit, aperire ex ordine omnia quaecumque erant disceptanda congressui, sensusque declarare simul, quorum ductu convenientis. Neque modica ista est Nobis gaudendi et gratulandi opportunitas: quid enim quam foecundam Germanorum alacritatem expetere possumus amplius ad inserendam propagandamque religionem? — Causae equidem in disputatione versabuntur graves salubresque, atque eadem ad multiplicem christianae vitae necessitatem perdoneae. Nam quibus maxime, pro conditione temporum, expediat viis fidei nostrae et Apostolicae Sedis cultum provehere, proximorum sententias, catholica praelucente doctrina, humane ac rite vereri, expeditiones adjuvare sacras, integritati morum prospicere, tenuium fortunam sublevare, locupletum alere inopumque amicam conspiracy, sacri denique civilisque principatus concordiae consulere, in hisce, quemadmodum nunciasti, maximi momenti rebus vestra debet se prudentia probare. Quod autem decretum vobis sit accedere ad disserendum eo animo, ut hinc Nostra Decessorisque Nostri Leonis XIII fel. rec. prae oculis documenta habeatis, inde hortamenta Pauli ducatis ad usum, qui, spiritu actus ac repletus Dei, omnia nostra inussit in caritate fieri, vehementis haec Nobis origo voluptatis est; compertum namque et exploratum habemus quam multum emolumenti consueverint qui haec sequi lumina et praecepta studeant, e collatis consiliis percipere. Nec minus oblectat coire vos in civitatem nobilem, antiquam et piam: cui gloriae est et Episcopatu Romano Ponti-

(1) Cfr. num. sup.

remur; et tam multa scripsit, ut quemquam ea legere posse vix credamus. Sed ut alia omittam eiusdem ingenii monumenta, seu quae multa sunt mihi, seu quibus adhuc careo, seu quae retractationum suarum libris idem ipse commemorat, seu quae ibi vel oblita, vel neglecta, vel nondum scripta praeteriit, ad quae omnia relegendum vita humana vix sufficit, quis eum, si nihil aliud egisset, unum hoc scribere potuisse non stupeat? Nullum unum et unius opus hominis latinis editum litteris huic magnitudini conferendum scio, nisi sit alter eiusdem liber in epistolas Pauli, qui nisi fallit existimatio, frustraturque memoria, prope ad eandem litterarum congeriem videtur accedere, vel Titi Livii Romanarum rerum liber ingens, quem in partes quas Decades vocant, non ipse qui scripsit, sed fastidiosa legentium scidit ignavia.

Huic tali amicitiae tuae dono, praeter eam quam dico magnitudinem, et libri decor, et vetustioris litterae maiestas, et omnis sobrius accedit ornatus, ita ut cum oculos ibi figere coeperim, siticulosae hirundinis in morem nequeam nisi plenos avertere. Ita mihi saepe dies impransus praeterlabitur, nox insomnia. In quo quidem, delectationi meae, quam iam fore unicam ex litterarum lectione percipio, quantum hac tua liberalitate sit additum non facile vulgus existimet, cui extra corporeos sensus nulla voluptas est; tu vero perfacile.

Neque mirabere libri huius adventum me sitienter atque anxie expectasse. Scis enim ut cupiditati longa brevitatis et festinatio tarda est. Consulto tamen actum reor non quidem abste, qui in mittendo multam sollicitudinem habuisti, sed ab alio ut ipsa dilatio desiderio meo esset calcar. Ne autem putes quod, pro munere hoc tuo, gratiarum actioni dies unus modum statuat, non alium fore aio quam legendi vivendique finem. Vale, nostri memor. Mediolani V Idus Maii ».

IOSEPHUS CLERICO.

COLLOQUIA LATINA

Ludus turbinis ⁽¹⁾.

CHARINUS — E buxo est meus turbo.

LEPIDUS — Meus e cornu.

FORTUNATUS — Meus etiam corneus est. Aspicite, sultia, quam niteat prae nigrore, quam bene fastigiatus excavatusque sit. Nec est grandis nimium, quem laborioso flagello agitari oporteat, nec nimis parvus qui saltitet immodice et facile amittatur.

C. — Vis commutemus?

F. — Qui tibi hoc cogitare libet? Tunc citius teretur quam meus; lignum quippe mollius cornu.

L. — Meum hunc non laudo; iam semetipsum laudabit, quum gyros describet currendo maximos, et paucis ac levissimis ictibus curret diutissime.

(1) Ex opere IACOBI PORTANI cui titulus *Progymnasmatum latinitatis* (Monachii, MDCX). — Passim retractavit I. F.

C. — Hoc solum est planissimum, proindeque huic ludi mire idoneum. Quod bene vertat contorques meum turbinem pollice et medio digito, ac....

L. — Ego soleo enim circumvolvare ter, quater corrigia flagelli, circumvolutum humi ponere, bacillum impetu attrahere sursum. Tum ille liberatus vinculo, quasi in pedes se erigit et strenue cursitat hoc modo.

F. — Ecce meum.... Charine, insta flagello: tuus languet. Agit animam et tuus, Lepide.

L. — Eia!... Ut volitat meus!

F. — Ut amplissimos orbis meus conficit!

C. — En, meus tuum ferit cum sonitu, Fortunatus: propemodum deiecerat.

F. — Feriet non vicissim brevi.

L. — Ah! mei flagelli virgula diffracta est!

C. — Certemus duo nos, Fortunatus; spatii plus iam relictum est; turbines contra se mutuo impellamus.

F. — Sit.... Hercle, ut me fatigat meus, et minutis tantum ictibus opus est! Scuticam probatissimam habeo, et corrigiam optimam e pelle hircina et bifidam.

C. — Sndore diffuso; cessemus.

F. — Nondum ego sudo. Solus maneo; validius agitato meum. Vide, quaeso: horribiles saltus edit.

C. — Ero aliquandiu spectator tuus.

F. — Quo Lepidus abiit?

C. — Virgulam quaerit ad reparandam scuticam.

F. — Qua re iampridem hunc nobilem ludum nunquam exercemus?

C. — Erit quum hoc etiam explebimur.

F. — Credis, Charine?

C. — Quo pignore contendes?... Sed redit Lepidus.

F. — Ego quoque lassus sum; spectabimus ambo Lepidum.... O Lepidule, tibi cedimus campum istum.

L. — Tam cito defessi?

C. — Deficiente te — deficiet enim — nos ludum iterabimus.

L. — Quid cras futurum sit, nescio; hac die vero istud quod vos auguramini non fiet.

F. — Magnos quidem spiritus tibi sumis!....

DE SACRA CONGREGATIONE NEGOTIIS ECCLESIASTICIS EXTRAORDINARIIS PRAEPOSITA.

I AM abhinc aliquot saecula, quum negotia ab Apostolica Sede tractanda essent, de quibus haud expediret publice coram Patribus Purpuratis omnibus in Consistorio loqui, mos invaluit ut Sanctissimus ad eorundem negotiorum consultationem ac directionem habendam aliquot Cardinalium extraordinariam Congregationem deputaret; quae quidem *Status* dicebatur. Ita an. MDCXCIII quando in Gallia, everso regum gubernio, res in discrimen acerrimum tum in fideles tum in ipsum Ecclesiae ordinem venerunt, Pius PP. VI peculiarem huiusmodi instituit Congregationem « super Negotiis Ecclesiasticis Regni Galliarum », quae munus suum, etiam post eius mortem, prosequuta est usque ad annum MDCCCIX, quum ab Urbe Pio VII Pontifice vi abstracto, labores suos intermisit.

Quum vero Pontifex an. MDCCCXIV Romam restitutus est, « Sanctitas Sua statuit Congregationem instituere ex Cardinalibus et Consultoribus coalescentem... a qua mature examinentur negotia ab Orbe Catholico ad S. Sedem remissa, quae huic Congregationi committentur pro examine et voto; adeo ut Sanctitas Sua deinde valeat ea respondere eaque deliberare quae suadentur a rectis et prudentioribus regulis et sunt consentanea cum Pontificia dignitate » (1).

Huic igitur Congregationi, ordinariae ac perpetuae factae, « singulatim negotia extraordinaria directe committuntur a S. Pontifice (2) ut ea pertractet non definitivo iudicio, sed de iis examen instituat et votum proferat, nempe consultivum; siquidem Pontifex sibi reservavit de iisdem, suo nomine respondere et deliberare ». Sed haec Congregatio pertractat nonnulla negotia suapte natura ordinaria, quae scilicet non ei committuntur singulis vicibus, sed spectant ad ordinariam administrationem provinciarum ditioni huius Congregationis subiectarum... (3). Quae etiam negotia pure administrativa seu executiva ipsa non expedit auctoritate sua, sed pro unoquoque casu expostulat auctoritatem R. Pontificis. Unde in rescriptis exprimitur semper rem dirimi et expediri « ex Audientia SSmi ». — Quocirca haec Congregatio neque potestatem habet administrativam seu executivam perfectam, sed mandatum potius consultivum. Nulla ei competit potestas iudicialis et legislativa...; exinde est Congregatio « sui generis », et quamvis sit perpetua, tamen est extraordinaria seu delegata, et hinc discrepat ab aliis » (4).

Congregationis huiusmodi praefectura ab ipso S. Pontifice, non quidem a Purpurato Patre agitur; eam tantum moderatur « Cardinalis Secretarius Status », atque ideo apud ipsum convenit, atque in Palatio Vaticano apud « Secretariam Status » residet.

EX SS. CONGREGATIONIBUS ROMANIS SENTENTIAE NOVISSIMAE SELECTAE.

Ex Congregatione Concilii Tridentinis decretis interpretandis:

Posita Episcopi prohibitione, Regulares quoque recipere haud possunt Missae elemosynam diocesana taxa inferiorem. (Ex decr. d. VIII Maii MDCCCIV).

Ex Congregatione Episcoporum et Regularium:

Monachi Congregationis Helveto-Germanicae Ordinis Cisterciensis communis observantiae simpliciter professi suffragium habent a) in admissione alicuius candidati ad novitiatum; b) in primo et secundo scrutinio pro novitiatu continuando; c) pro admissione ad vota simplicia emittenda post unum annum novitiatu;

(1) Litt. Em. Card. Pacca Secret. Status d. XIX mens. Iulii an. MDCCCXIV.

(2) Huiusmodi sunt quaestiones « politico-religiosae », seu ad ius publicum ecclesiasticum pertinentes.

(3) Regiones hae sunt praesertim America Latina, dioeceses Russico Imperio subiectae, territoria quae iuri patronatus regis Lusitaniae subsunt in Asia, Africa, etc. — Specialis autem ditionis ob civiles rationes creata est, aut uno vel altero gubernio expostulante. Ita civitates Americae Latinae quum sese ab Hispaniae dominio vindicassent, quae earum negotia expediebat, ad incommoda tollenda in animarum nocumtum vertentia, huic Sacrae Congregationi ordinario iure subiectae sunt.

(4) LEGA, *De Iudiciis ecclesiasticis*, p. II, tit. VIII.

PER ORBEM.

CALABRIS infelicibus, dum lacrimabili illo terrae motus flagello oppressi, Italici fratribus adiuvantibus, domus reparare student, tentoria pro tempore ponunt, lignaeque tabernacula exstruunt, nova heu! superveniunt incommoda: imbres enim densi praecipitant, alias ruinas heic illuc adferentes, sata vastantes, suppellectiles, ipsaeque rustica instrumenta, secum asportantes. Caeli ira in miseram gentem conversa videtur, cui liberales cuiusvis populi animi mederi nullomodo queant!

Meliora proculdubio Olysiipponensibus illis contigerunt, qui suas vias inundatas improvise videre: non enim procellae vid id productum, sed vini diluvio, quod, a muro quodam in Azambusk, vinaria cella immensa, dilapso, est procuratum. Incolae brevi quidem tempore inopino spectaculo terrentur; metu enim mox ablato, vasa omnia, quotquot domi habent, Bacchico liquore implere festinant.

Huiusmodi fortunam Avenionenses minime nacti sunt, qui xxv mens. Septembris die quum ex improvise aërem obscuratum vidissent, inde non aliter quam formicarum pluviam habuerunt, insolitum quidem spectaculum admirati, at iuvans nihil.

Contra, tum Philippinarum insularum, tum Malmesburiae regionis in ultima Africa incolae ex aëris motu damna tum agrorum, tum hominum graviter passi sunt.

Hominum quoque vitae e variolarum morbo late messae in Chilensi populo. Faxit Deus ut quam limpham Ritaat Husamedine, Constantinopolitanus doctor, his ipsis diebus contra teterrimum morbum invenisse dicitur, ea vere tot hominum millibus saluti fiat.

Alius etiam morbus est, qui magnam caedem per orbem procurat; phthisim dico,

quam depellere nullum adhuc remedium valuit. Medicorum igitur novus ad rem conventus Lutetiae Parisiorum est congregatus, ad quem salutaris artis peritissimi viri undique convenerunt. Italorum legatus Guido Baccellius adfuit, qui latina oratione, prout laudabiliter assolet, collegas e tot gentibus alloquutus, omina protulit ut omnium studia simul in unum hostem collecta optatum exitum tandem aliquando sint assequutura.

Romae non graves quidem ac senes, uti Parisiis, hospites habuimus, sed iuventute florentes, in Christique fide non minus quam viribus fortes: apud nos enim ex omni Italia gymnastae catholici convenerunt, qui ludorum experimentum coram ipso Pontifice fecerunt, qui iis, sanam mentem cum corpore sano sociantibus, ex animo est gratulatus; imo sacra coram ipsis litavit, ciboque fortium sua manu eos roboravit. Horum dierum quos vobiscum fraterna laetitia egimus, recordemini iuvenes, ac numismata quae vestra pectora nunc decorant indesinenter in mentem vestram reducant nunquam satis patriae fideique esse datum!

Sed iam aerumnae me indefessum viatorem alio revocant; omniane commemorem? Me dies ac latera deficient; finem itaque incendia hodie ponant. Quorum duo teterrimi in Transvaalana regione exarserunt, Buluwaji alterum domus quatuor ad commercia provehenda absumens; alterum in urbe S. Ioannis, iuxta Dingsbergiae ferriviae stationem, emporia diruens, ubi vis, ferriviam illam movens, gignebatur.

In oppido autem Lusitaniae Viguera de Paez dum fabula in theatro agitur, flammae repente exsurgunt. Diffugiunt hac illac qui adsunt, at in terribili illa perturbatione non pauci sunt, qui aut vitam amittunt, aut corpora vulneribus pessumdata reportant....

LIBRI RECENS DONO ACCEPTI.

Dott. COSTANTE FORTIS. Tre mesi di latino nella prima classe ginnasiale. Grammatica - Esercizi - Vocabolari. - Novocomi, ex off. Pliniana, MDCCC V. (Ven. lib. 1,20).

V. RUGGIERO. Omelie popolari sui temi del Catechismo Romano. Quattro serie, ossia: Il Catechismo Romano, spiegato secondo i Vangeli domenicali, esaurito in quattro anni, secondo la mente del S. Padre Pio X. - Apud auctorem in oppido Maraula (Caserta). (Ven. lib. 5).

Mons. CARMINE PEZZULLO Protonotario Apostolico. Il XXIII Settembre MCMV, XVI° centenario del Levita e Martire di Miseno S. Sosio, Patrono di Frattamaggiore. - Aversa, ex off. Francisci Fabozzi, MDCCC V.

Doct. AEMILIUS STRAZZERUS. Festa et tristitia. Carmen. - Beneventi, ex off. De Martini, MDCCC V.

FRANCISCO GONZÁLES PRIETO. Descubrimientos Astronómicos durante el eclipse total de sol de 30 de Agosto de 1905. (Gijón, ex off. «La Industria», 1905).

AENIGMATA.

I.

Masculus, immineo pelago; si foemina campis; Neutrum sum fructus. Vox inimica Deo est Quarto sonans pariter; quinto dum voce ciebis Singula, prae reliquis desiderata, leges. Sic nomen verbumque simul me habuere Quirites, Quinque notis tantum nomina quinque ferens.

II.

Haud parvo conlati primum dabit undique pices; Alterum, ubi calcas, fac age; flumen habes.

Ex sociis, qui utriusque aenigmatis interpretationem ad Commentarii moderatorem miserint intra menses duos, unus, sortitus, gratis accipiet opus cui titulus:

DE HERMOCRATE
SYRACUSANORUM IMPERATORE
EIUSQUE REBUS GESTIS.

LIBRI QUINQUE
Auctore Ioanne de Casamichela.

Aenigmata an. VIII, n. VIII proposita his respondent:

1) Tigris; 2) Do - la - re.

Ea rite soluta miserunt:

Petrus Tergestinus. - Seminarium Episcopale Guastallense. - I. Walter, Neo-Eboraco. - Mich. Vidal, Palma in insula Maiorica. - Ric. Müller, Berlino. - Renk par., Davenport. - Vinc. Starace, Neapoli. - Senior Astensis. - F. Arnori, Mediolano. - G. Valas, Corduba. - Ric. Brondel, Brugis. - Ios. Baldus, Faventia. - Iac. Ortiz, Morelia.

Sortitus est praemium:

MICHAEL VIDAL,

ad quem missa est I. B. FRANCESIA comoedia latinis versibus scripta, cui titulus:

SATURIO.

Nuperrime apud *Vox Urbis* commentarium prodiit opus, cui titulus

➤ *FABULAE SELECTAE FONTANII* ◀

a IOANNE BAPT. GIRAUD latine redditae

passim retractatae a FRANCISCO XAV. REUSS.

Ven. libell. 1,25, praeter diribitorii impensas, quae sunt in Italia lib. 0,10; extra Italiam lib. 0,25.

ficem dedisse insignem, et caelo Sanctissimam peperisse sobolem, et artibus monumenta illustra suppeditasse. Spem ideo firmam fovemus, aspiciis Praesulis Argentiniensis vestraque diligentia prosperam apparando felicemque celebrando coetui debere operam impendi. Quoniam vero a summae clementiae Deo, quippe ipse est consilii boni largitor, implorandam censeis in primis open, eius in vos atque in labores vestros devocamus ardentem gratiam, testemque votorum animi Nostri Apostolicam Benedictionem tum vobis praesidibus, tum singulis e conventu sodalibus peramanter in Domino impartimus.

Datum Romae die XIV Augusti an. MDCCCXV.

PIUS PP. X.

DIARIUM VATICANUM.

(Die XXI mens. Sept. — d. IX mens. Oct. MDCCCXV.)

Coram SSmo admissiones.

Praeter Purpuratos Patres, Urbanos Antistites aliosque viros, qui sui cuiusque muneris gratia Pontificem de more adiverunt, peculiari nota digni sunt iuxta admissionis diem: Leo Harmel, eques torquatus, cum Gallicis peregrinis, operariis praesertim, Romam apud Pontificem ab eo adductis; manus peregrinorum Coloniensium; Aristides Rinaldini, Archiepiscopus Heracleen., Nuntius Apostolicus apud Hispanos; catholici iuvenes, qui ad experimentum faciendum de gymniciis ludis Romam convenere; Hyacinthus M. Cormier, Ordinis Praedicatorum magister generalis; Dominicus Reuter, administrator generalis Ordinis Minorum S. Francisci, vulgo *Conventualium*; ex eius vir Rodrigus Figueroa y de Torres, novus Hispanorum legatus apud Apostolicam Sedem; Franciscus de Kuefstein comes; Hyacinthus Petroni, rector generalis e Congreg. Pretiosissimi Sanguinis Iesu recens electus, cum consilio Ordinis sui; Anglici peregrini ad quadrigentorum numerum ab ecclesiis episcopis Westmonasteriensis, Salfordensis, Liverpoolitani ac Trapesuntino coram adducti; Nicolaus Szecsen de Temein comes, Austro-Hungarorumque legatus apud Apostolicam Sedem; Augustinus Stanislaus Taylor, Ordinis S. Benedicti abbas; Wolfram De Rothenham dynasta, Borussiae administrator apud Apostolicam Sedem.

Pontificiae electiones.

— R. d. Ignatius Garroni, Romanus, inter antistites dom. Pont. refertur.

— R. d. Laurentius Janssens ex Ordine S. Benedicti a secretis dicitur « Commissionis » biblicis studiis moderandis; ac r. p. Agostinus Molini, O. M. S. Francisci inter iudices eiusdem « Commissionis » adsciscitur.

— R. p. L. Mergel, Mettensis abbas ex Ordine S. Benedicti, episcopus Eistetten. renunciatur.

ANNALES.

Pacis triumphus.

Foedere composito inter Iaponios et Russos eoque ratum habito ab utriusque populi Caesare, Russorum Imperator, auxilio Rooseveltii praesidis confusus, novi de pace conventus consilium iniit, cui finis praecipuus sit nonnullas quaestiones dirimere de publico navali iure, quas bellum recens actum genuit. Addimus non

improbabile futurum ut alteri huic conventui, vana aemulatione remota, Romani Pontificis quoque legatus adsit; quum, ut hac de re convenirent, Boulovium, Germanorum cancellarium, ac Tittonium, exterarum rerum in Italia administrum, colloquium recens habuisse dicitent. Eventum quidem votis prosequimur.

Societas inter Anglos et Iaponios renovata.

Novum inter Anglos et Iaponios foedus, die XII mens. Augusti sanctum et hisce diebus publici iuris factum, de quo hoc ipso in *Vocis Urbis* fasciculo late disputamus, pactiones renovat, confirmat ac profert an. MDCCCXII factas. Quae enim tunc Sinas Coreanumque imperium tantum respiciebant, nunc ad Indiam Asiamque Centralem extenduntur; lex autem qua uterque sociatus populus alteri subveniret quum a plurium gentium coniuratione aggrederetur, hodie, condicionem hanc abrogans, decernit ut, tertia quavis gente bellum movente, Angli Iaponique simul agant. Praeterea quae ad lustrum constituta fuerant, nunc per decennium vim obtinebunt. Foedus aperte Russico gubernio relatum est, cui proculdubio haud nimis acceptum ex intimo animo fieri debuit, quamvis specie gubernium ipsum non demonstraverit.

Balkanicae res.

Dum Turcarum imperator in suo proposito manet pecuniariae rei cognitionem in Macedonia ab exteris legatis constitutam minime ratam habendi, resque ad quietem devolvi minime videntur, in Balkanica regione ex improvise Graeci Rumenique inter se novas dissensiones agitant, vexationum insectationumque invicem accensantes. At Rumeni praesertim clarigationibus utuntur; clausis enim Graecorum scholis ac per vim Graecis sacerdotibus e finibus suis pulsatis, ad hoc intendunt, ut commerciorum foedus cum Graecia interrumpant, gravibusque vectigalibus ea quae illinc in suam regionem importantur onerent, aemulaeque gentis lucra ad nihilum sic redigant. Quaestio periculorum plena est; faxitque Deus ut obtrectatione tantum, non armis populi illi hac de re in posterum quoque digladiantur!

Hungariae discrimen.

Neque magis nubibus vacuum Hungariae caelum apparet. Iamdiu vidimus id administratorum collegium constitui non posse, quod cum Imperatore ac simul cum populi legatis concordia animo in rebus gerendis procederet. Compositio hoc mense frustra tentata; postquam Imperator regni tutelam Fejervary dynastae iterum commisit, cuius haec propositi summa, ut suffragii ius, puerorum scholae, civilium rerum administratio corrigantur, aliaque caveantur, quibus agricolarum status melior fiat. Super quibus rebus mentem populi novis comitiis interrogabit; populi vero illius, qui ab hodiernis legatis, Fejervario quoque infensissimis, impulsus, novarum rerum cupidus, vix ab evertendarum rerum conatibus abstinet.

Norvegorum regnum a Suetia divisum.

Id contra, prouti notum est, Norvegi tranquille obtinuerunt; iamque nihil aliud iis restat, quam regem invenient, qui eos gubernet. Duplex enim publicus Suetiorum coetus legibus ferendis, nulla habita disputatione, rogationem legis de Norvegorum regno a Suetia dividendo ratam habuit, rexque, quamquam aegro animo, eam sanxit.

Hora postrema.

Dum hic nostri commentarii numerus prelo committitur, gravissima ex Russia nunciantur. Ad statum enim convertendum operariorum omnium ab opere desertiones adhibitae; inde, quia ex populo turba et confusio, armorum vi cohibito, bellumque civile.

PUBLICI PER ORBEM COETUS LEGIBUS FERENDIS.

In Austria tum de Hungarico discrimine, tum de iure universi, prouti nuncupant, suffragii disceptatum acriter, nullo tamen exitu. Ratio accepti et expensi a Kosel administro exhibita.

In Belgica rogatio legis de Antuerpiae portu muniendo ad legatorum collegium, qui eam examinent ac deinde referant, commissa.

In Borussia ministri tum commerciorum provehendorum, tum iustitiae regundae, Moeller ac Schönstedt, munere se abdicarunt.

In Hispania regis litteris, in quibus legis rogationes de commerciis ac de militiae reformatione nuntiatae, coetus sessiones resumptae.

In Hungaria, gubernio Fejervary dynastae iterum ab Imperatore commisso, is sociis addidit Feilitzsch dynastam, qui agriculturae res moderabitur.

IOCI.

Catulus, quum orator quidam malus, qui in epilogo se putabat movisse misericordiam, postquam assedit, rogaret hunc, videretur ne movisse misericordiam: — « Ac magnam quidem — inquit —; neminem enim esse puto tam durum, cui non oratio tua miseranda visa sit ».

Trachalus Suellio cuidam inter argumentandum dicenti: — « Si hoc ita est, is in exilium » — « Si non est — subiecit — redi ».

Vox Urbis Commentarius

procuratores quaerit, qui apud exterarum gentes atque in ipsis Italiae civitatibus magis magisque ipsum Commentarium diffundant; iisque amplam pro laboribus mercedem solvet.

Itaque qui rem sibi sumere posse credant, ubi sint terrarum, ad ARISTIDEM LEONORI equitem, *Vox Urbis* commentarii possessorem atque administratorem (Romae, Via Alessandrina, 87) scribant, qui sua vice commercium epistolarum cum ipsis inibit, atque de re omnes explicationes suppeditabit. Iuvenes praesertim invitantur, qui latinam linguam callentes inde sedulitatis suae emolumenta percipere cupiant.

Sponsor: IOANNES BAPTISTA CIAMPI, iurisperitus.

ROMAE — Ex officina Pacis Phil. Cuggiani.